

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Програма безпеки харчування та НАССР»

Шифр і найменування галузі знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Код і найменування спеціальності	G13 Харчові технології
Код і найменування відповідної деталізованої галузі Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013	0721 Food processing
Освітньо-професійна програма	Виробництво харчової продукції
Рівень освіти	Фахова передвища, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Дисципліна	ВК-2 «Програма безпеки харчування та НАССР»
Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент, що формує спеціальні компетентності
Курс/семестр	I курс/I семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	3,0 кредити ЄКТС / 90 годин
Розділ за видами занять та годинами навчання	Лекції – 28 годин Лабораторно-практичні роботи – 26 годин Семінари – 6 годин Самостійна робота – 30 годин
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача	Семенченко Наталія Миколаївна, спеціаліст nataliasemenchenko27@gmail.com
Розміщення курсу	Сайт закладу освіти (освітня діяльність) https://vpu7.com.ua
Дні занять та консультацій	За поточним розкладом
Мета навчальної дисципліни	Отримання здобувачами освіти теоретичних знань про законодавче регулювання виробництва безпечної та якісної харчової продукції в Україні. Ознайомлення з міжнародною системою безпеки харчових продуктів НАССР. Набуття умінь та навичок використання та впровадження правової, нормативної документації з НАССР, необхідних для організації виробництва та переробки харчових продуктів, що сприяють безпеці та якості харчової продукції. Формування відповідальності

	<p>дотримання необхідних заходів в системі НАССР для виготовлення безпечної харчової продукції. Засвоєння спеціальних компетенцій для правильної організації переробки харчових продуктів.</p>
<p>Заплановані результати навчання</p>	<p>Результати навчання (РН):</p> <p>РН1. Виконувати технологічні процеси виробництва харчової продукції із застосуванням сучасного технологічного устаткування.</p> <p>РН2. Застосовувати закономірності фізико-хімічних, біохімічних і мікробіологічних перетворень основних компонентів продовольчої сировини під час виробництва та зберігання готової продукції.</p> <p>РН3. Визначати показники якості сировини, напівфабрикатів і готової продукції відповідно до нормативних вимог.</p> <p>РН4. Контролювати технологічні процеси харчових і суміжних виробництв.</p> <p>РН5. Виявляти причини виникнення виробничих ситуацій і знаходити шляхи їх вирішення.</p> <p>РН7. Застосовувати вимоги законодавства, нормативно-технічну та технологічну документацію в галузі харчових технологій в професійній діяльності.</p> <p>РН10. Застосовувати системи управління якістю та безпечністю харчової продукції під час її виробництва.</p> <p>РН13. Застосовувати спеціальне програмне забезпечення та інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН16. Забезпечувати процес виробництва харчової та суміжної продукції з дотриманням вимог екологічної безпеки.</p>
<p>Заплановані знання та вміння</p>	<p>В результаті вивчення освітньої компоненти здобувач фахової передвищої освіти повинен володіти такими компетентностями:</p> <p>ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в харчовій галузі, організовувати та вести технологічні процеси харчових і суміжних виробництв, що вимагають застосування теоретичних основ і практичних навичок, систем управління якістю та безпечністю харчової продукції, нести відповідальність за результати своєї діяльності.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними</p>

	<p>знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>СК1. Здатність здійснювати виробництво харчової продукції та продукції суміжних виробництв на основі розуміння сутності перетворень основних компонентів продовольчої сировини впродовж технологічного процесу.</p> <p>СК2. Здатність контролювати режими технологічних процесів виробництва харчової продукції.</p> <p>СК3. Здатність проводити контроль якості і безпечності сировини, напівфабрикатів, харчової продукції та продукції суміжних виробництв.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати практичні уміння і навички під час виробництва якісної і безпечної продукції.</p> <p>СК6.Здатність заповнювати обліково-звітну документацію і проводити технологічні та економічні розрахунки.</p> <p>СК8. Здатність дотримуватися вимог законодавства та використовувати нормативно-технічну документацію в галузі харчових технологій.</p> <p>СК10. Здатність забезпечувати екологічну безпеку під час виробництва харчової та суміжної продукції.</p>
<p>Навчальна логістика</p>	<p style="text-align: center;">І курс, І семестр</p> <p style="text-align: center;">Змістовний модуль 1. Безпека харчових продуктів та система НАССР.</p> <p>1.1. Основи та правове регулювання безпечності харчових продуктів.</p> <p>Актуальність безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини.</p> <p>Державне регулювання безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини в Україні.</p> <p>Міжнародна та Європейська системи, що регулюють безпеку харчових продуктів та НАССР.</p> <p>Історія створення НАССР, суть та основні поняття.</p> <p>Кодекс Аліментаріус.</p> <p>ЛПР№1 «Ознайомлення з нормативно-правовою базою щодо безпеки харчових продуктів».</p> <p>1.2. Загальні принципи безпеки харчових продуктів. Харчові ризики.</p> <p>Загальні принципи безпеки харчової продукції. Критерії безпеки і якості ХП. Харчові ризики.</p> <p>Класифікація небезпечних чинників. Джерела небезпеки. Наслідки впливу.</p> <p>Характеристика біологічних та фізичних небезпечних чинників.</p> <p>Характеристика хімічних небезпечних чинників.</p> <p>Алергени та харчові добавки. Екологічна безпека ХП.</p> <p>Ідентифікація та фальсифікація харчових продуктів.</p> <p>ЛПР№2 «Оцінювання безпечності та якості продуктів харчування».</p> <p>Семінар. Загальні принципи безпеки харчових продуктів.</p> <p>Правове регулювання безпечності та якості харчової продукції.</p> <p>1.3.Рациональне харчування - основа безпечної життєдіяльності людини.</p>

Раціональне харчування – основа безпечної життєдіяльності людини. Основні поняття, значення раціонального харчування для профілактики захворювань.

Принципи складання меню, нормування харчової цінності продукції харчування.

ЛПР№3 «Ознайомлення з порядком складання меню денного раціону».

Особливості харчування різних категорій населення.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 2. Впровадження системи НАССР в Україні.

2.1 Принципи системи НАССР та етапи впровадження.

Принципи НАССР. Застосовні терміни та визначення.

Послідовність етапів розроблення та впровадження системи НАССР.

2.2 Підготовка до впровадження НАССР та програми-передумови.

Підготовка до впровадження системи НАССР.

Програми-передумови планування виробничих, допоміжних, побутових приміщень та прилеглих територій. Вимоги до стану.

Програма - передумова комунікацій: безпечність води, повітря, енергії.

Програми - передумови чистоти поверхонь та дезінфекції; здоров'я та гігієни персоналу.

Програми - передумови управління відходами: поводження з відходами виробництва та сміттям; контроль за шкідниками.

Програми - передумови контролю за постачальниками.

Вимоги до сировини.

Вимоги до зберігання та транспортування сировини, продуктів та напівфабрикатів.

ЛПР№4 «Ознайомлення з програмою-передумов маркування харчових продуктів та поінформованості споживачів».

Семінар. Програми-передумови – основа системи НАССР. Планування, заходи безпеки, контроль.

2.3. Розроблення та впровадження плану НАССР.

Послідовність впровадження НАССР. Створення робочої групи НАССР. Вимоги до підготовки та ресурси робочої групи. Опис сировини та готової продукції.

Розробка та затвердження блок-схеми технологічного процесу. Виявлення та аналіз небезпек. Коригувальні дії.

Процедури верифікації та валідації.

ЛПР№5 «Опис сировини та готової продукції».

ЛПР№6 «Ознайомлення з процедурами моніторингу критичних контрольних точок технологічного процесу закладу харчування».

ЛПР№7 «Документування процедур системи НАССР».

Семінар. Розроблення та впровадження плану НАССР.

Процедури верифікації та валідації.

Перевірки ефективності впроваджених процедур НАССР.

Види аудиту. Модульний контроль. Залік.

Види занять	Лекції, практичні, семінарські, самостійна робота
Методи навчання	<ul style="list-style-type: none"> – вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, проблемний виклад); – наочні (ілюстрація, демонстрація); – пояснювально-ілюстративний; – практичні роботи; – самостійний пошук матеріалів, дослідження.
Пререквізити	Міждисциплінарні зв'язки: матеріал предмету базується на знаннях, одержаними здобувачами освіти з освітніх компонентів: ОК 11 «Органічна хімія», ОК 12 «Аналітична хімія», ОК13 «Мікробіологія та фізіологія», ОК 17 «Технологія виробництва кулінарної продукції», ОК 25 «Устаткування закладів ресторанного господарства».
Постреквізити	ОК 26 «Навчальна практика», ОК 27 «Технологічна практика», ОК 28 «Переддипломна практика».
Рекомендовані навчально-методичні матеріали для вивчення навчальної дисципліни	<p style="text-align: center;">Рекомендована основна навчальна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архіпов В.В., Русавська В.А. Організація ресторанного господарства. Навч.посібник – Київ: ЦУЛ, 2012, 280 с. 2. Баль-Прилипка Л.В. та ін. Управління якістю та безпечністю продовольчої сировини та харчових продуктів: Навчальний посібник.- Київ: Компринт, 2018.- 420с. 3. Басова Ю.О., Горячова О.О. та ін. ; за загальною редакцією А. С. Ткаченко. Впровадження системи НАССР для операторів ринку харчових продуктів : практичний посібник – Полтава : ПУЕТ, 2020, 137 с. 4. Василенко Г., Дорофєєва О., Голуб Б., Миронюк Г. Посібник для малих та середніх підприємств м'ясопереробної галузі з підготовки та впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів на основі концепції НАССР – Київ: Міжнародний інститут безпечності та якості харчових продуктів, 2011. 5. Захожай В.Б. та ін. Управління якістю: навч. посібник для студентів вищих навч.закл. – Київ: ДП «Вид.дім «Персонал», 2011, 936 с. 6. Юрченко Н. Організація харчування дітей у ЗДО за системою НАССР. Посібник. – Київ: «Основа», 2024 <p style="text-align: center;">Додаткові джерела</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» 2. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». 3. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 №590 «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів НАССР» 4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.08. 2002 р. N 447- Про затвердження концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг). 5. Лист МОН від 05.09.2019 № 1/9-552 «Щодо порядку запровадження системи НАССР у закладах дошкільної освіти».

	<p>6. Каталог нормативних документів. К.: Держспоживстандарт України, т.3., 2006.</p> <p>7. Міжнародні стандарти. Показник. К.: Держспоживстандарт України, т.2, книга 2, 2006.</p> <p>8. Мережко Н.В. Управління якістю. Конспект лекцій – К.: КНТЕУ, 2010.</p> <p>11. Система управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT): ДСТУ ISO 9001:2016.</p> <p>12. Система управління якістю. Основні положення та словник (ISO 9000:2015, IDT): ДСТУ ISO 9000:2015.</p> <p>Електронні ресурси:</p> <p>1. Портал Держпродспоживслужби http://www.znaimo.ua</p> <p>2. Стандарти НАССР. http://www.mon.ua.</p> <p>3. Методичні настанови з дотримання вимог законодавства України щодо безпечності харчових продуктів на виробничих підприємствах споживчої кооперації України http://www.moz.ua.</p> <p>2. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» http://www.nau.ua.</p> <p>3. Глобальний ресурсний інформаційний банк даних – Режим доступу : http://www.grida.no.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Використання обладнання навчального кабінету та STEM-лабораторії для показу презентацій та проведення семінарських занять, контрольних тестів, перевірки завдань самостійної роботи, консультування.</p> <p>Навчально-методичний комплекс дисципліни, особистий конспект лекцій, презентації, відеоматеріали.</p> <p>Ноутбук, інтерактивна дошка, проєктор.</p>
<p>Процес навчання</p>	<p>Робота під час проведення лекцій; презентація матеріалів, усне опитування; тестування; навчальна дискусія, обговорення, лабораторно-практичні роботи, семінарські заняття, самостійна робота.</p>
<p>Поточний та семестровий контроль, критерії оцінювання</p>	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Контроль успішності здобувачів освіти складається з поточного, проміжного (модульного) і підсумкового контролю (залік) та за виконання практичних, семінарських та самостійних завдань. Проводиться у вигляді опитування (усного, письмового), тестування, виступів здобувачів, в он-лайн-форматі.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень під час поточного контролю здійснюється за 12-бальною шкалою; заліку – за 2-рівневою національною шкалою («зараховано»/ «не зараховано»).</p> <p>Підсумковий контроль здійснюється після вивчення усіх тем, передбачених змістовними модулями, здачі заліку за графіком навчального процесу.</p> <p>Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти</p> <p>Початковий рівень:</p> <p>1 бал – здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються здобувачем освіти окремими словами чи реченнями.</p> <p>2 бали – здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його</p>

уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

3 бали – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Середній рівень:

4 бали – здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.

5 балів – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.

6 балів – здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.

Достатній рівень:

7 балів – здобувач освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.

8 балів – здобувач освіти вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.

9 балів – здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Високий рівень:

10 балів – здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.

11 балів – здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.

12 балів – здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і знайшли, вміє самостійно здобувати знання.

	Здобувачі освіти, які за результатами навчання одержали семестрову /річну/ оцінку менше 4 бали або «неатестовані», підлягають повторній атестації.
<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дотримання норм Конституції України та чинного законодавства України в сфері освіти; – дотримання загальнонавчальних етичних норм поведінки; – дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; – самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); – політика щодо термінів виконання та перездач. Роботи, які здаються із порушенням термінів, без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої кількості балів). Перездача відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин. – досягати визначених для відповідного рівня освіти результатів навчання; – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; – повагу до педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших співробітників закладу освіти; – використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та правильно посилатись на них; – не пропонувати хабар (неправомірну вигоду) за отримання будь-яких переваг у освітній або дослідницькій діяльності; – списування під час контрольних робіт, заліку заборонені (в тому числі з використанням мобільних пристроїв) лише під час он-лайн тестування та для пошуку необхідної інформації під час уроку. Їх дозволяється використовувати; – негайно повідомляти керівництво (дирекцією) закладу освіти у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу правам, свободам, які охороняються законом, для окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам; – відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад хвороба) навчання може відбуватися в он-лайн режимі; – нести відповідальність за порушення академічної доброчесності. надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; – поважати честь і гідність інших осіб, навіть,

	якщо їх погляди відрізняються від Ваших.
Циклова комісія	Циклова комісія підготовки фахових молодших бакалаврів з харчових технологій

Погоджено
на засіданні циклової комісії ФМБ ХТ
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.